

Sygn. akt II Ca 53/19

WYROK

1. W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Aleksandra Żurawska

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2019 r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko E. S.

o zapłatę 11.593,84 zł

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 23 października 2018 r., sygn. akt I C 1281/18

uchyła zaskarżony wyrok w pkt II, III i IV oraz przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Kłodzku do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ca 53/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 23 października 2018 r., Sąd Rejonowy w pkt I umorzył postępowanie, co do kwoty 500 zł; w pkt II zasądził od pozwanej E. S. na rzecz strony powodowej (...) S.A. w B. 5.334,48 zł z tym, że należność rozłożył na 14 rat, w tym 13 równych rat po 400 zł każda i 14 wyrównująca rata w kwocie 134,48 zł, płatnych do 20-go dnia każdego kolejnego miesiąca, poczynając od miesiąca następującego po miesiącu, w którym uprawomocni się niniejszy wyrok wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat; w pkt III dalej idące powództwo oddalił, zaś w pkt IV zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej 148,60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W apelacji od powyższego wyroku, strona powodowa zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt III, co do kwoty 5.759,36 zł oraz w pkt IV zarzuciła naruszenie art. 385¹ § 1 kc w zw. z art. 385² kc w zw. z art. 56 kc w zw. z art. 359 kc w zw. z art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, poprzez nieuprawnione uznanie, że zapisy umowne w zakresie prowizji wynagrodzenia za „(...)”, pełnej kwoty odsetek z pkt 1.2 umowy były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami oraz obciążały pozwanego ponad dopuszczalne prawnie limity, przy jednoczesnym pominięciu przez Sąd I instancji w wykładni umowy przepisów o limicie pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego. Mając na uwadze powyższy zarzut, strona skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanego na rzecz strony powodowej kwoty 5.759,36 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie, równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 23 marca 2018 r., do dnia

zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja podlegała uwzględnieniu, albowiem w sprawie zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzony materiał dowodowy nie dawał podstawy do zmiany orzeczenia, co musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania / art. 505¹² § 1 kpc /.

Zasadniczą podstawą prawną, na której wydano zaskarżone rozstrzygnięcie, był art. 388 kc, zgodnie z którym jeżeli jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie, niedołośćwo lub niedoświadczenie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażącym stopniu wartość jej własnego świadczenia, druga strona może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy. Ponadto, powództwo zostało oddalone na podstawie art. 5 kc, zgodnie z którym nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Przede wszystkim zwrócić należy uwagę, że pozwana, będąc reprezentowana w toku całego postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika, zarzutu wyzysku w ogóle nie podnosiła. W piśmiennictwie prawniczym jednoznacznie wskazuje się, że art. 388 kc, jako uprawnienie wiąże się z wieloma obowiązkami po stronie, której miałby dotyczyć. Tak też ciężar udowodnienia przesłanek wyzysku spoczywa na stronie pokrzywdzonej, której to powinnością jest ściśle sformułować żądanie, poprzez określenie czy domaga się modyfikacji treści zobowiązania i jakiej, czy też unieważnienia umowy. Przy czym strona powodowa musiałaby wyzyskać przymusowe położenie / niedoświadczenie życiowe. Musi być świadoma słabości pokrzywdzonego, na którym ciąży obowiązek udowodnienia tego faktu. Nie jest zaś wyzyskiem podejmowanie czynności w celu skłonienia pokrzywdzonego do zawarcia umowy / zob. E. Łętowska, System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna, wyd. C.H. Beck, INP PAN, Warszawa 2006, s. 527-530 /. Taka sytuacja wyzysku nie miała miejsca w niniejszej sprawie, gdyż jak już wspomniano, pozwana nie podnosiła w ogóle tego typu zarzutu, wstępnie uznając powództwo i wnosząc o rozłożenie zasądzonej kwoty na raty, a następnie odwołując częściowo to oświadczenie, zgłosiła zarzuty istnienia klauzul abuzywnych w stosunku do części dochodzonego świadczenia, do których to Sąd pierwszej instancji w ogóle się nie odniósł. Nie podnosiła również, aby tę konkretną umowę będącą przedmiotem procesu podpisywała w samochodzie i stanowczo zaznaczała, że nie brała pożyczki, aby spłacić inne zobowiązania / k. (...) /. Nie sposób również zgodzić się z Sądem Rejonowym odnośnie nadużywania swoich praw przez stronę powodową, a w konsekwencji zastosowanie art. 5 kc. Przepis ten ma charakter wyjątkowy i winien być wykładany ściśle. Skorzystanie z niego może mieć natomiast miejsce jedynie w wyjątkowych wypadkach, aby zapobiec stosowaniu prawa w sposób schematyczny, prowadzący do skutków niemoralnych lub rozmiągających się z celem, dla którego dane prawo zostało ustanowione / zob. wyrok SN z 28.10.2015 r., II CSK 831/14, wyd./el. Lex nr 1938674; wyrok z 21.03.2017 r., I CSK 447/15, wyd./el. Lex nr 2294412 /. Za nieprawidłowe należało uznać w niniejszej sprawie stanowisko, aby wysokie oprocentowanie, czy też koszty pożyczki były naruszeniem zasad współżycia społecznego, skoro ustawodawca w takiej wysokości je dopuszcza. Sąd meriti sam zwrócił uwagę w ustnych motywach rozstrzygnięcia, że pozaodsetkowe koszty kredytu mieszczą się w limicie określonym przez ustawodawcę w art. 36a ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim / tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 993 /. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania na poziomie 36,60%, choć ponadprzeciętna, nie jest rażąco wygórowana, a powszechnym jest stosowanie niekiedy znacznie wyższych wartości. Ponadto, pozwana jest osobą zdrową, pracującą i nie była to jej pierwsza pożyczka. W toku sprawy uznała jej wysokość, wnosząc jedynie o pomoc w płatności, poprzez zastosowanie art. 320 kpc, a więc rozłożenia świadczenia na raty. Przechodząc do dalszej oceny orzeczenia, zauważyć należy, że wobec niezasadnego zastosowania art. 388 kc i art. 5 kc, Sąd Rejonowy zbyt pobieżnie ocenił skutek wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, nie ustalając w istocie czy strona powodowa prawidłowo wypowiedziała umowę pożyczki, a czyniąc jedynie rozważania na ten temat w dalszej części orzeczenia. Jak utrwalone jest to natomiast w orzecznictwie, w wyniku wypełnienia weksla in blanco częściowo niezgodnie z porozumieniem na niekorzyść osoby na nim podpisanej, osoba ta może stać

się zobowiązana wekslowo w granicach, w których tekst weksla odpowiada porozumieniu. Gdy dla przykładu wpisana została wyższa kwota od sumy wierzytelności, dla której zabezpieczenia został wręczony weksel in blanco, albo jako termin płatności weksla została podana data wcześniejsza od daty uzgodnionej, pozwany nadal jest zobowiązany w zakresie w jakim należność jest wymagalna / zob. wyrok SN z 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00, wyd./el. Lex nr 47040 wraz z uzasadnieniem /. Oprócz braku rozważań w tym zakresie, Sąd pierwszej instancji nie ustalił również ile wymagalnych rat istniało na dzień wypowiedzenia pożyczki, odnosząc się do tego jedynie w rozważaniach prawnych, gdy samo wypowiedzenie / k. (...) /, nie zawierało takiej informacji. Powyższe nieprawidłowości przyczyniły się tym samym do wydania wadliwego orzeczenia, które w takim przypadku musiało zostać uchylone.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy rozpozna, zatem istotę sprawy, przeprowadzając stosowne postępowanie dowodowe i dokonując ustaleń faktycznych we właściwych, wskazanych wyżej kierunkach, które znajdą odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia. W szczególności ustali prawidłowość wypowiedzenia umowy, następnie zakres wymagalnych rat, co do których zapłaty zobowiązana może być pozwana oraz odniesie się do podnoszonych w toku postępowania, przez pozwaną zarzutów odnośnie klauzul abuzywnych, które miałyby być zawarte w umowie, tym bardziej, że co do niektórych zarzutów strona skarżąca w swojej apelacji się nie wypowiedziała. Dopiero na tej podstawie, po analizie okoliczności sprawy, argumentacji stron postępowania i ocenie prawnej ich ewentualnych dodatkowych żądań, możliwym będzie wydanie merytorycznego orzeczenia w sprawie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 505¹² § 1 kpc, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Kłodzku do ponownego rozpoznania.